

**ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ «УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»**

Циклова комісія із загальноосвітніх дисциплін
та дисциплін загальної підготовки

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ ПРАВОЗНАВСТВА»
(ГРОМАДЯНСЬКА ОСВІТА)**

ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ПРОФІЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Освітньо-професійний ступінь – *фаховий молодший бакалавр*.
Статус дисципліни – *базовий предмет програми профільної середньої освіти*.
Мова викладання, навчання та оцінювання – *українська*.

Розробники:

КОФЛАН Василь Михайлович – спеціаліст вищої категорії, кандидат
юридичних наук.

Затверджено Педагогічною радою
Фахового коледжу
ЗВО «Університет Короля Данила»
Протокол № 1 від «29» серпня 2022 р.
Голова Педагогічної ради

Інна ВАРВАРУК

Схвалено на засіданні циклової комісії
із загальноосвітніх дисциплін
та дисциплін загальної підготовки.
Протокол № 1 від «25» серпня 2022 р.
Голова циклової комісії

Людмила ОСТАПОВА

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання циклової комісії	Номер протоколу	Голова циклової комісії	
			Прізвище	Підпис

I. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	II	
Семестр	III	
Кількість кредитів ECTS / годин	34 год.	
Аудиторні навчальні заняття	Лекції – 16 год.	
	Семінарські – 18 год	
Самостійна робота	не передбачено	
Форма підсумкового контролю	Екзамен	

МЕТА
<p><i>Основною метою</i> викладення дисципліни є формування у студентів необхідного обсягу знань Конституції та законодавства України, формування правосвідомості студентів як громадян України, прищеплення поваги до державності України. Метою дисципліни є формування основоположних знань з теорії держави та права; основ цивільного, трудового, сімейного права; вмінь орієнтуватися в чинному законодавстві, застосовувати теоретичні знання у практичному житті; навичок роботи з нормативно-правовими актами, правильно застосувати правові норми у практичній діяльності. Дати уявлення студентам про законодавство України та сприяти оволодінню основними положеннями діючого законодавства. Розкрити основні засади управління державою та механізму його здійснення. Навчити працювати з першоджерелами та застосовувати їх у практичній діяльності. Розвивати прагнення аналізувати політичну ситуацію в державі та давати їй правову оцінку.</p>
ЗАВДАННЯ
<p><i>Основними завданнями</i>, що мають бути вирішені у процесі вивчення дисципліни, є засвоєння студентами основних принципів регулювання суспільних відносин, а саме:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ регулювання конституційних відносин; ✓ регулювання основоположних цивільних відносин (майнових та особистих немайнових); ✓ регулювання шлюбно-сімейних відносин; ✓ регулювання трудових відносин; ✓ регулювання адміністративно-правових та кримінально-правих відносин.
РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ
<p>У результаті вивчення предмета студент повинен уміти:</p>
<p>1) враховувати правовий статус і повноваження державних органів законодавчої влади та органів виконавчої влади різних органів, судових і правоохоронних органів;</p>

- 2) враховувати права, свободи та обов'язки людини і громадянина, закріплені Конституцією України, користуватися правами і виконувати обов'язки
- 3) враховувати правовий статус і повноваження органів місцевого самоврядування, з якими виникають юридичні стосунки
- 4) використовувати положення цивільного права під час регулювання відносин власності та інших майнових стосунків.
- 5) використовувати положення сімейного права в процесі регулювання шлюбно-сімейних відносин
- 6) використовувати положення трудового права під час регулювання трудових відносин на виробництві
- 7) використовувати основні положення чинного законодавства України з інтелектуальної власності.
- 8) використовувати основні положення адміністративного та кримінального права.

У результаті вивчення предмета студент повинен **знати**:

- загальні закономірності виникнення, формування і розвитку держави і права, їх взаємозв'язок і роль, яку вони відіграють у суспільстві;
- юридичне і політичне значення конституції України у політичній і правовій системах, соціальне призначення демократії, прав і свобод людини ;
- основи різних галузей права, їх зміст в системі правового регулювання стосовно своєї професійної діяльності.
- основи теорії держави і права та основні положення окремих галузей права України.

II. СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА

Попередні предмети	Наступні предмети

III. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЛЕКЦІЙНІ ЗАНЯТТЯ
ТЕМА 1.
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ДЕРЖАВУ І ПРАВО. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРАВА УКРАЇНИ.
План:
1. Основні закономірності виникнення держави і права. Поняття держави та її ознаки. Державний апарат.
2. Функції та форми держави.
3. Правові відносини. Законність і правопорядок.
4. Юридична відповідальність і правосвідомість.
ТЕМА 3

ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ТРУДОВОГО ПРАВА. ТРУДОВИЙ ДОГОВІР.

План:

1. Трудове право, трудові правовідносини
2. Трудовий договір.
3. Порядок прийняття працівника на роботу.
4. Припинення трудового договору.

ТЕМА 5.

ТРУДОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПРАЦІВНИКІВ

План:

1. Дисциплінарна трудова відповідальність.
2. Матеріальна відповідальність працівників: поняття, види та порядок притягнення.
3. Трудова дисципліна.

ТЕМА 6.

ОСНОВИ СІМЕЙНОГО ПРАВА. СІМЕЙНО-ШЛЮБНІ ВІДНОСИНИ.

План:

1. Сімейне право, його предмет. Поняття сім'я та шлюб.
2. Умови та порядок укладання шлюбу. Визнання шлюбу недійсним.
3. Припинення шлюбу.

ТЕМА 7.

ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

План:

1. Предмет цивільного права та його джерела.
2. Суб'єкти та об'єкти цивільного права.
3. Цивільні правовідносини.
4. Правочини, представництво, довіреність.
5. Цивільна правоздатність та дієздатність.

ТЕМА 8.

ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.

План:

1. Загальні положення про право інтелектуальної власності.
2. Авторське право. Суміжні права
3. Порядок реєстрації авторського права в Україні.

ТЕМА 9.

ОСНОВИ СПАДКОВОГО ПРАВА.

План:

- 1 Загальні положення про спадкування.
2. Спадкування за заповітом.
3. Спадкування за законом.
4. Спадковий договір. Здійснення права на спадкування. Виконання заповіту. рмлення права на спадщину.

ТЕМА 10.

**ОСНОВИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА
І МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.**

План:

1. Поняття адміністративне право.
2. Адміністративно-правові відносини, їх суб'єкти.
3. Адміністративні правопорушення та адміністративна відповідальність.

СЕМІНАРСЬКІ / ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ:

Тема 1.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ДЕРЖАВУ І ПРАВО. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРАВА УКРАЇНИ.

Тема 3.

ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ТРУДОВОГО ПРАВА. ТРУДОВИЙ ДОГОВІР.

Тема 5.

ТРУДОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПРАЦІВНИКІВ

Тема 6.

Основи сімейного права. СІМЕЙНО-ШЛЮБНІ ВІДНОСИНИ.

Тема 7.

ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

Тема 10.

ОСНОВИ СПАДКОВОГО ПРАВА.

ІV. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Назви тем	Кількість годин				
	Усього годин	Лекції	Семінари	Індивідуальна робота	Самостійна робота
Тема 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ДЕРЖАВУ І ПРАВО. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРАВА УКРАЇНИ	2	2	2	-	
Тема 2. ОСНОВИ КОНСТИТУЦІЙНОГО І ДЕРЖАВНОГО ЛАДУ УКРАЇНИ.	2	-	-	-	

ПРАВА, СВОБОДИ ТА ОБОВ'ЯЗКИ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА.					
Тема 3. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ТРУДОВОГО ПРАВА. ТРУДОВИЙ ДОГОВІР.	4	2	2	-	
Тема 4. РОБОЧИЙ ЧАС І ЧАС ВІДПОЧИНКУ	2	-	-	-	
Тема 5. ТРУДОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПРАЦІВНИКІВ	2	2	2	-	
Тема 6. ОСНОВИ СІМЕЙНОГО ПРАВА. СІМЕЙНО-ШЛЮБНІ ВІДНОСИНИ.	4	2	2	-	
Тема 7. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА	2	2	2	-	
Тема 8. ПРАВО ВЛАСНОСТІ	2	-	-	-	
Тема 9. ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.	2	2	2	-	
Тема 10. ЗОБОВ'ЯЗАНЬНЕ ПРАВО. ОКРЕМІ ВИДИ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ.	2	-	-	-	
Тема 11. ОСНОВИ СПАДКОВОГО ПРАВА. ПОНЯТТЯ ФІНАНСОВОГО ПРАВА	4	2	2	-	
Тема 12. ОСНОВИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА І МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.	4	2	4	-	
Тема 13. ОСНОВИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА	2	-	-	-	
Усього годин:	34	16	18		0

VI. ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ

1. Основні закономірності виникнення держави і права.
2. Поняття держави та її ознаки. Державний апарат.
3. Функції та форми держави.
4. Правові відносини. Законність і правопорядок.
5. Виникнення та розвиток української державності.
6. Поняття право, його ознаки, функції та джерела.
7. Система, галузі та джерела права України.
8. Юридична відповідальність
9. Конституційне право України, його предмет і принципи.

10. Загальна характеристика Конституції України.
11. Народовладдя в Україні та форми його здійснення. Громадянство України.
12. Організація державної влади в Україні.
13. Права, свободи та обов'язки людини і громадянина
14. Механізм реалізації та гарантії прав та свобод людини та громадянина.
15. Юридична відповідальність і правосвідомість.
16. Трудове право, трудові правовідносини
17. Трудовий договір.
18. Порядок прийняття працівника на роботу.
19. Припинення трудового договору.
20. Дисциплінарна трудова відповідальність.
21. Матеріальна відповідальність працівників: поняття, види та порядок притягнення.
22. Трудова дисципліна.
23. Колективний договір.
24. Випробування. Переведення на іншу роботу. Сумісництво.
25. Робочий час.
26. Час відпочинку.
27. Відпустки.
28. Праця молоді.
29. Поняття зарплата. Тарифна система.
30. Гарантійні та компенсаційні виплати.
31. Сімейне право, його предмет. Поняття сім'я та шлюб.
32. Умови та порядок укладання шлюбу. Визнання шлюбу недійсним.
33. Припинення шлюбу.
34. Шлюбний контракт.
35. Визначення походження дитини. Реєстрація народження.
36. Особисті немайнові права та обов'язки подружжя. Майнові правовідносини подружжя
37. Предмет цивільного права та його джерела.
38. Суб'єкти та об'єкти цивільного права.
39. Цивільні правовідносини.
40. Правочини, представництво, довіреність.
41. Цивільна правоздатність та дієздатність.
42. Цивільні правовідносини.
43. Строки у цивільному праві.
44. Позовна давність.
45. Особисті немайнові права осіб.
46. Загальні положення про право власності.
47. Підстави набуття та припинення права власності.
48. Загальна характеристика форм власності.
49. Право власності на земельну ділянку, житло.
50. Захист права власності.
51. Загальні положення речових прав на чуже майно.

52. Зобов'язальне право, поняття зобов'язання, його зміст і сторони, виконання, забезпечення, припинення, порушення зобов'язань, зобов'язання із заподіяння шкоди.
53. Договір, умови укладання, зміни і розірвання, окремі види договорів.
54. Загальні положення про право інтелектуальної власності.
55. Авторське право. Суміжні права.
56. Інші права інтелектуальної власності
57. Поняття та предмет фінансового права. Бюджет та бюджетна система.
58. Система оподаткування. Види податків.
59. Платники податків та об'єкти оподаткування.
60. Відповідальність за порушення чинного законодавства про податки. Чинне законодавство України про банки і банківську діяльність.
61. Загальні положення про спадкування.
62. Спадкування за заповітом.
63. Спадкування за законом.
64. Оформлення права на спадщину.
65. Спадковий договір. Здійснення права на спадкування. Виконання заповіту.
66. Поняття адміністративне право. Адміністративно-правові відносини, їх суб'єкти.
67. Адміністративні правопорушення та адміністративна відповідальність.
68. Поняття місцевого самоврядування та його ознаки. Система, органи і посадові особи місцевого самоврядування.
69. Порядок формування, організація роботи органів і посадових осіб місцевого самоврядування.
70. Кримінальне право та кримінальне законодавство.
71. Злочин, його ознаки, склад та стадії злочину, співучасть.
72. Кримінальне покарання, його ознаки, основні та додаткові покарання.
73. Призначення покарання та звільнення від відповідальності.
74. Кримінальні покарання та відповідальність неповнолітніх.

VII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Метод 1 Словесний	<p>У роботі викладача в основному використовується такий словесний метод як лекція. Під час лекційного курсу застосовуються:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ дискусійне обговорення проблемних питань. <p>На семінарських заняттях застосовуються:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ пояснення, розповідь, бесіда ▪ ситуаційні завдання; ▪ роздатковий матеріал; ▪ виконання індивідуального навчально-дослідного завдання.
Метод 2 Наочний	Демонстрація – використання заздалегідь підготовлених по кожній темі курсу презентаційних матеріалів, слайдів,

	нормативно-правових документів як під час лекційного заняття так і на семінарських чи практичних заняттях. Ілюстрація – з використанням графічних зображень, відеоматеріалів, схем, зразків правових документів.
Метод 3 Практичний	Практичний метод навчання використовується для формування вмінь і навичок студентів, сприяє логічному завершенню пізнавального процесу стосовно кожної конкретної теми курсу. Практична робота спрямована на розв'язання студентами типових ситуаційних завдань з відповідної теми з використанням нормативно-правових актів.. Самостійна робота студентів на занятті (вирішення тестових завдань з використанням комп'ютерних технологій) та поза аудиторна самостійна робота як метод навчання.

VIII. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

Оцінювання знань студентів з навчального курсу "Основи правознавства" при опитуванні на семінарських заняттях та лекціях, результати заліку оцінюються за дванадцяти бальною системою:

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
ПОЧАТКОВИЙ	2	Студент володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його уривчастими реченнями, виявляє здатність викласти думку на елементарному рівні.
	3	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.
	4	Студент володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на репродуктивному рівні.
СЕРЕДНІЙ	5	Студент володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, здатний за допомогою вчителя логічно відтворити значну його частину.
	6	Студент може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою вчителя може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити висновки, виправляти допущені помилки.
ДОСТАТНІЙ	7	Студент здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, частково контролювати власні навчальні дії, наводити окремі власні приклади на підтвердження певних тверджень.

	8	Студент вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом учителя, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки і добирати аргументи на підтвердження певних думок під керівництвом вчителя
	9	Студент вільно (самостійно) володіє вивченим обсягом матеріалу, в тому числі і застосовує його на практиці; вільно розв'язує задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу.
ВИСОКИЙ	10	Студент виявляє початкові творчі здібності, самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, поставлених учителем.
	11	Студент вільно висловлює власні думки і відчуття, визначає програму особистої пізнавальної діяльності, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; без допомоги вчителя знаходить джерела інформації і використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності. Використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях.
	12	Студент виявляє особливі творчі здібності, самостійно розвиває власні обдарування і нахили, вміє самостійно здобувати знання.

ІХ. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль здійснюється у формі усного опитування на семінарських заняттях та лекціях, написання і захисту індивідуального творчого завдання, виконання тестових контрольних робіт. Мінімальна кількість правильних відповідей студента на тестове завдання модуля, що дозволяє оцінити результати тестування, має бути більше 60% від загальної кількості запитань тестового завдання.

Підсумковий контроль – екзамен.

Х. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Конституція України.
1. Цивільний кодекс України від 16.01.03 зі змінами і доповненнями.
2. Кодекс законів про працю України від 10.12.71 зі змінами і доповненнями.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12. 84 р.
4. Кримінальний кодекс України від 05.04.01 зі змінами і доповненнями.
5. Бюджетний кодекс України від 08.07.10 зі змінами і доповненнями.
6. Податковий кодекс України від 02.12.10 зі змінами і доповненнями.
7. Сімейний кодекс України від 10.01.02 зі змінами і доповненнями.

8. Закон України «Про банки і банківську діяльність» 07.12.00 зі змінами і доповненнями.
9. Закон України «Про відпустки» від 15.11.96 зі змінами і доповненнями.
10. Закон України «Про громадянство України» від 18.01.01 зі змінами і доповненнями.
11. Закон України «Про колективні договори та угоди» від 01.07.93. зі змінами і доповненнями.
12. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.97. зі змінами і доповненнями.
13. Закон України «Про оплату праці» від 24.03.95. зі змінами і доповненнями.
14. Закон України «Про охорону праці» від 21.11.02. зі змінами і доповненнями.
15. Богачова Л.О. Правознавство \ Харків. Фоліо, 2014 р. -635 с.
16. Гавриш С.Б. Правознавство / - К. : Генеза, 2017 р.
17. Глунько В.В. Правознавство. / - К. Ун. Україна, 2017 р. – 199 с.
18. Дорожкіна С.В. Правознавство / Харків, 2019 р., 703 с.
19. Поліщук М.С. Правознавство / Харків. Право. 2014 р.
20. Корнієнко П.С. Правознавство.\ Четверта хвиля. 2016 р. – 527 с.
21. Шпиталенко Г. А. Шпиталенко Р.Б. Основи правознавства. К.: Атака, 2014, укр.
22. Пилипенко П. Д. Правознавство. Львів «Новий світ 2000», 2013, укр.
23. Копейчиков В. В. Правознавство К. Юрінком Інтер, 2013, укр.

Додаткові:

1. Погорілко В. Ф. Конституційне право України. К.: Наукова думка 2010, укр.
2. Копаков В. К. Адміністративне право України. К.: Юрінком Інтер, 2011, укр.
3. Дзера О. В. Цивільне право у двох частинах. К.: Юрінком Інтер, 2014, укр..
4. Телешун С.О. Державний устрій України. Ів-Фр.: Лілея- НФ, 2015, укр.
5. Болотіна Н. Б. Трудове право України. К.: Знання, 2016, укр.
6. Дзера О. В. Зобов'язальне право К. Юрінком Інтер, 2016, укр.
7. Воронова Л.К. Фінансове право України. К.: Правова єдність, 2011, укр.
8. Калюжний Р. А. Органи державної влади в Україні. К.: ЗАТ «НІЧВАЛА» 2013, укр.
9. Біленчук П. Д. Місцеве самоврядування в Україні. К.: Атака, 2010, укр.

Інформаційні ресурси:

1. <http://zakon1.rada.gov.ua/laws> - Законодавство України.
2. <http://www.kmu.gov.ua/> - Урядовий портал.
3. <http://www.president.gov.ua/> - офіційне представництво Президента України.
4. <http://www.rada.gov.ua/> - офіційний портал Верховної Ради України.
5. <http://court.gov.ua/sudy/> - офіційний веб-портал «Судова влада України».
6. <http://www.if.gov.ua/> - Івано-Франківська обласна державна адміністрація.
7. <http://www.mrada.if.ua/> - Івано-Франківська міська рада.